

הדרשה השבועית

הרב אפרים כחלון שליט"א

שיחות מוסר ודרשות
על סדר פרשיות השבוע

פרשת

תצוה

הוצאת ארגון "בעזרת השם"

הרב אפרים כחלון שליט"א
RabbiEfraim@BeEzratHaShem.org

פְּרִשֶׁת תְּצֹוּה

פְּרִשֶׁת תְּצֹוּה

הַסְגְּלָה שֶׁתְּמִיד עֹוֹבְדֵת

“וְאַתָּה תְּצֹוּה”

הַפְּרָשָׁה מִתְחִילָה בְּצֹוּי הָאֱלֹקִי “וְאַתָּה תְּצֹוּה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֵן זֵית זָךְ כְּתִית לְמָאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תְּמִיד” (שְׁמוֹת כו, ט), שֶׁהוּא צֹוּי אֶחָד מֵהַרְבֵּה צֹוּיִים שֶׁהֵיךָ צָרִיךְ לְעֹבֹדֵת הַמִּשְׁכָּן. בֵּינֵיהֶם גַּם מִלְּבוּשֵׁי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהַתּוֹרָה מְפָרֶטֶת בְּדִיוֹק כָּל בְּגָד וּבְגָד כִּיֶּצֵד צָרִיךְ לִהְיוֹת וּלְהִרְאוֹת (שְׁמוֹת כח, ב וְהִלָּאָה).

הַמְעִיל שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל

נִדְבָר הַיּוֹם בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם עַל הַמְעִיל שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁהַתּוֹרָה מְתַאָּרֶת בְּדִיוֹק אֶת מְרֵאָהוּ (שְׁמוֹת כח, לא - לד), וּמְדַגֵּיֶשֶׁה הַתּוֹרָה שֶׁצָּרִיךְ לְעֹשׂוֹת בְּמְעִיל “פַּעֲמַן זָהָב וְרִמּוֹן פַּעֲמַן זָהָב וְרִמּוֹן עַל שׁוֹלֵי הַמְעִיל סָבִיב” (שֵׁם פְּסוּק לד), וְהַפַּעֲמוֹנִים הַלְלוּ הֵיטָה לָהֶם סָבֵה חֲשׁוּבָה: “וְהֵיךָ עַל אֶהֱרֹן לְשָׂרֵת וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבָאוּ אֶל הַקֹּדֶשׁ וּבִצְאָתוֹ וְלֹא יָמוּת” (שֵׁם פְּסוּק לה). כְּשֶׁאֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אוֹ כָּל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁיֵּהֵיךָ אַחֲרָיו יִכָּנַס אֶל הַקֹּדֶשׁ, שִׁישְׁמַע קוֹלוֹ לִפְנֵי ה', בְּזִמְן שֶׁהוּא נִכָּנַס וְיוֹצֵא. וְהַצֹּוּי הַזֶּה הוּא כָּל כֶּךָ חָשׁוּב עַד שֶׁהַתּוֹרָה מְזַהֶיֶרָה “וְלֹא יָמוּת” - מְכַלֵּל לָאוּ אֶתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן, אִם יֵהִי לּוֹ לֹא יִתְחַיֵּב מִיָּתָה, הָא אִם יִכָּנַס מְחֻסָּר אֶחָד מִן הַבְּגָדִים הַלְלוּ חַיֵּב מִיָּתָה בִּיָּדֵי

הסגלה שתמיד עובדת

שמים' (רש"י שמות פָּרַק כח פְּסוּק לה).

קול פעמונים למה?

והשאלה המתבקשת, למה היה צריך להשמיע שהכהן הגדול בא אל הקדש? (עין רמב"ן, רשב"ם, חזקוני, רבנו בחיי, וברינקנאטי שעמדו על זה), ולמה זה כל כך חשוב עד כדי כך שכהן שהפעמונים שלו התקלקלו ולא משמיעים קול, מסתכן במוות? ובמיחד יש להתפלא למה צריך שישמע קולו גם "בצאתו"?

סלוק המלאכים

והבאור בזה, "ונשמע קולו בבאו אל הקדש" - 'הוא כעין נטילת רשות להכנס, כי הבא בהיכל מלך פתאום חיב מיתה, וכן בצאתו לצאת ברשות ושיודע הדבר כדי שיוכלו משרתי המלך לשוב לפניו' (רמב"ן שמות פָּרַק כח פְּסוּק לה). כלומר, כשאדם נכנס אל המלך הוא מבקש רשות להכנס, וכשהוא יוצא הוא מודיע שיצא כדי שיוכלו המשרתים להכנס. ככה גם היה בקדש פנימה שהיו שם המלאכים משרתי עליון נמצאים תמיד, וכשהכהן הגדול נכנס לעבד את עבודת הקדש היה מודיע למלאכים בכניסתו שיפנו את השטח כדי שהכהן הגדול יעסק בעבודתו ביחוד עם הקדוש ברוך הוא. וכשסיים את עבודת הקדש הוא יוצא ומשמיע קולות הפעמונים להודיע למלאכי השם משרתי עליון שהם יכולים לחזור לשכן בקדש.

כחו של מלאך?

מי שלא מתפלא כשהוא קורא את המלים האלה, כנראה שהוא לא מבין מה זה מלאך...

פְּרִשְׁת תְּצוּה

רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְאִיר הִכְהִין הַמְּכַנֶּה 'הַחֲפֵץ חַיִּים' הֵיטָה לוֹ קִבְלָה שְׁלֵא לְקַחַת שׁוּם דְּבָר מֵאֶפְ אֶחָד בְּחֻנָּם. לְיָמִים כְּשֶׁנִּפְגַּשׁ עִם אֶחָד הָאֲדָמוּרִים בְּאֲכֻסְנֵיָא אַחַת, הֵיךְ צָרִיךְ הַחֲפֵץ חַיִּים דָּף לְרִשְׁם כְּמָה דְבָרִים. הוּא הִתְעַנֵּין אֲצֵל שְׂכְנוֹ הַדְּגוּל אִם יֵשׁ לוֹ דָּף נִיָּר, וְהָאֲדָמוּר שְׂמַח לְהִעֲנִיק לוֹ אֶת הַדָּף הַמְּבַקֵּשׁ. תַּכְּף הוֹצִיא הַחֲפֵץ חַיִּים מִטְּבַע קִטְנָה כְּשׁוּי הַנִּיָּר וְהִבִּיא לְאֲדָמוּר תְּשֻׁלוּם. הָאֲדָמוּר הִתְפַּלֵּא: "הֲלֹא זֶה שְׁוֵה פְרוּטָה וְאֲנִי נוֹתֵן לְכֶם אֶת זֶה בְּמִתְנָה גְמוּרָה", הִסְבִּיר הַחֲפֵץ חַיִּים לְאֲדָמוּר אֶת הַנְּהַגְתּוֹ: "כְּשֶׁאֲדָם לוֹקַח חֲפֵץ מִחֲבֵרוֹ, וְלֹא נוֹתֵן לוֹ בְּלֵב שְׁלָם, הֲרִי זֶה סִפְק גְּזוּל, וּמִעוֹן גְּזוּל יְכוּל לְהִבְרֵא מִלְּאָדָּךְ שְׂיִכוּל לְשַׂרְף אֶת כָּל וְרִשָּׁא (הִיא בֵּירַת פּוֹלִין וְהַעִיר הַגְּדוּלָה בְּהַ שְׁשֻׁטְחָה כְּיּוֹם כ' - 516.9 קמ"ר וּמוֹנָה 1,720,398 תּוֹשְׁבִים), וְלָכֵן אֲנִי נֹזֶהֶר לֹא לְקַחַת שׁוּם דְּבָר בְּחֻנָּם..."

קִבְלָנוּ קִצַּת מְשָׁגִים בְּגִדְל שֶׁל 'מִלְּאָדָּךְ קִטְוִן', וְאוֹתָם הַמְּלֹאכִים הַגְּדוּלִים וְהַקְּדוּשִׁים מְשַׂרְתִּי עֲלִיוֹן כְּשֶׁהֵם שׁוֹמְעִים אֶת צְלִצְלוּלֵי הַפְּעֻמוֹנִים שֶׁל הַכְּהֵן הַגְּדוּל הֵם מִיָּד מְסַתְּלָקִים, כְּדִי לְתַת לְכַהֵן גְּדוּל לְעֵבוֹד אֶת עֲבוֹדָתוֹ. וְאַחֲרֵי הַכָּל הַכְּהֵן הַגְּדוּל הוּא בְּשֵׁר וְדָם וְהוּא בֶּן אָדָם חֲמָרִי שְׂנִזּוֹן מִתְּפוּחֵי אֲדָמָה, שְׂנִיֶּצֶל, גְּזוּר וְעוֹף, אִם הוּא לֹא יֹאכֵל וְיִשְׁתֶּה הוּא יָמוּת, אִם הוּא לֹא יִנָּשֵׁם הוּא יָמוּת, אִם הוּא יִתְאַמֵּץ הוּא יִתְעַיֵּף, וְכִשֶּׁהוּא מַגִּיעַ לְעֵבוֹדַת הַקְּדוּשׁ מִלְּאָכֵי הַשְּׂרַת שְׂאִין בְּהֵם לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׂתֵיָה (עֵינֵי יִלְקוּט שְׂמִעוּנֵי תוֹרָה פְּרִשְׁת אַחֲרֵי מוֹת רָמֵז תַּקְעַח) וְלֹא עֵינֵיפוֹת (עֵינֵי חֲגִיגָה דָּף טו עֲמוּד א), וְעֵלִיָּהֵם נֹאמֵר "גִּבְרִי כַח עֲשֵׂי דְבָרוֹ לְשִׁמְעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" (תְּהִלִּים קג, כ), גְּדַחִים מִפְּנֵיו. הֲאֵ כִּי־צַד?

הַשְּׂכַף שֶׁל הַכְּהֵן הַגְּדוּל

וְאָמְרוּ בְּמִדְרָשׁ (מִדְרַשׁ רַבָּה פְּרִשְׁת תְּצוּה פְּרִשָּׁה לַח סִימָן ח) עַל אֲבִנֵי

הסגלה שתמיד עובדת

החשן, ר' רבי יהושע בן לוי אומר, משל לבן מלכים שהיה פדגוג (חכם) נכנס אצלו ומלמד על בנו סנגוריה, והיה מתירא מן העומדים עליו פן יפגעו בו' - המלך מקף בשומרים, יש יס"מ וש"כ, ואבטחת אישים, והוא מפחד מהם, 'מה עשה המלך? הלבישו פורפירא (בגד) שלו שיהיו רואים אותו ויראים ממנו' - כשרואים אותו משרתי המלך והשומרים עם לבוש המלך אף אחד לא נוגע בו. כך אהרן היה נכנס בבית קדשי הקדשים, ולולי זכיות הרבה שהיו נכנסים עמו ומסיעות אותו לא היה יכול להכנס, לפי שהיו מלאכי השרת שם, מה עשה הקדוש ברוך הוא? נתן לו מדמות לבוש הקדש, והלבוש הקדוש הזה היה כהגנה על הכהן הגדול שהיו מלאכי השרת מתקנאים בו ורוצים להזיקו. המלאכים זוכרים שהכהן הגדול הזה הוא בשר ודם, 'שכחת שאתמול אכלת צ'ולנט? היום אתה בא ומגרש אותנו?' והקדוש ברוך הוא נתן לו את שמונת בגדי הכהן הגדול כדי להגן עליו.

כמה קדשה היתה על הכהן הגדול.

ולכן על הכהן הגדול נאמר "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא" (מלאכי ב, ז), הוא מלאך, למרות שהוא אוכל ושותה ויש לו גוף, בשר, עצמות וגידים, תדע לה שהוא מלאך. ובאמת מעלתו יותר גדולה משאר המלאכים, שהרי כשנכנס אל הקדש פנימה המלאכים מכרחים לעזב את המקום וכשהוא יוצא הוא משמיע להם בפעמונים כאומר: 'יצאתי, אתם יכולים שוב להכנס'.

בבואו אל קדש הקדשים

וכל זה היה רק "בבואו אל הקדש", נדמין את קדשתו ועוצמתו

פְּרִשְׁת תְּצוּה

כְּשֶׁהָיָה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נִכְנָס אֶל קֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים פְּעַם אַחַת בַּשָּׁנָה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים (עֵינַי פְּסוּחִים דָּף פו עמוד א) בְּבִגְדֵי לְבָן, "שֶׁעֲבוּדַת הַיּוֹם בְּבִגְדֵי לְבָן" (יומא דף לב עמוד א), מְעַלְתוֹ הֵיטָה כָּל כֶּף גְּדוּלָה, וְלִכְן לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהוֹדִיעַ לַמְּלָאכִים שֶׁהוּא מֵגִיעַ. וּקְדָשְׁתוּ הֵיטָה כָּל כֶּף גְּדוּלָה שְׁאֵמְרָה הַתּוֹרָה "וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד צֵאתוֹ" (ויקרא פָּרָק טז, יז) וְדַרְשׁוּ חֲזו"ל (בְּתַלְמוּד ירוּשְׁלַמִי מַסְכַּת יוֹמָא פָּרָק א הֵלָכָה ה) "וְכָל אָדָם" - 'אֶפְלוּ הַמְּלָאכִים לֹא יִהְיוּ שָׁם'.

וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֲצָמוֹ הָיָה נִכְנָס בְּפִתְחֵי וְאֵימָה 'שֶׁהֲרֵבָה פְּעָמִים הָיוּ מֵתִים כִּהְנִים גְּדוּלִים בְּקֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים אִם לֹא הָיוּ רְאוּיִם אוֹ אִם שָׁנוּ דָבָר בְּמַעֲשֵׂה הַקְּטָרֶת' (פְּרוּשׁ הַמְּשֻׁנָּה לְרַמְבַּם מַסְכַּת יוֹמָא פָּרָק ה מְשֻׁנָּה א), וְלִכְן הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָיָה קָשׁוּר בְּרִגְלוֹ בְּשִׁלְשֵׁלַת שֵׁל זָהָב בַּשָּׂעָה שֶׁהָיָה נִכְנָס לְקֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, שְׁאֵם יְמוֹת יִמְשְׁכוּ אֶת גּוּפְתּוֹ הַחוּצָה (עֵינַי בְּיַהֵר הַקְּדוּשׁ פְּרִשְׁת אַחֲרֵי מוֹת דָּף טז עמוד א). וּבְבִית שְׁנַי שֶׁהָיוּ מֵתִמְנִים כִּהְנִים גְּדוּלִים בְּכֶסֶף וְלֹא הָיוּ רְאוּיִם, בְּכָל שָׁנָה הָיָה מֵת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לְקֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים (עֵינַי יוֹמָא דָּף ט עמוד א וּבִסְפָר שְׂרַבִּיט הַזָּהָב לְהַגְאֹן רַבִּי רַפָּאֵל בְּרַדְוָגוֹ וְצ"ל שָׁם).

הַקְּמַפִּיין שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל

וְכַעַת גְּדַמִּין לְעֲצָמֵנו אִם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל פּוֹתַח 'מִגְּבִית תְּרוּמָה' דְּחוּפָה, וְהוּא מוֹכֵן לְהַזְכִּיר אֶת שְׁמוֹת הַתּוֹרָמִים בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים בְּקֹדֶשׁ הַקִּדְשִׁים לְפָנֵי הַשֵּׁם לְכָל הַיְשׁוּעוֹת, הֲאֵם הָיָה מֵיִשְׁהוּ בְּעוֹלָם שְׁלֵא תוֹרַם לְקַמַּפִּיין שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל? הֲלֹא הוּא מְלֵאָדָּה ה', מִי לֹא רוֹצֵה בְּרָכָה מִמְּלֵאָדָּה ה'?

הסגלה שתמיד עובדת

אבל לכשנתבונן נראה שיש משהו שהולך בכגדים הרבה יותר פשוטים מהכהן הגדול, הוא גם פחות מפרסם ממנו, ומעלתו גדולה יותר מהכהן הגדול. ומיהו זה ואיזה הוא? בואו נלמד...

הכהן הגדול שקנא

ומספר בגמרא (ביומא דף עא עמוד ב) מעשה בכהן גדול אחד, שיצא מבית קדשי הקדשים ביום הכפורים, הוא הצליח לצאת בשלום מן הקדש, וכל עם ישראל היו שמחים בשמחתו, כלם מליים אותו, איזו שמחה, שירים ורקודים מפזזים ומכרכרים. בין הבאים לקבל את פניו היו שני גדולי הדור, שמעיה ואבטליון - שלא היה להם איזה יחוס גדול, הם היו בני גרים שהסבא רבא שלהם היה סנחריב שבא להחריב את בית המקדש (גטין דף נז עמוד ב), כיון שראו כל העם את שמעיה ואבטליון עזבו את הכהן הגדול והלכו לשמעיה ואבטליון - לא משנה שאתה כהן ויש לך כגדים מפארים ותאר מכבד, מה שכן משנה זה מי אלו גדולי הדור שזכו לכתרה של תורה, והעם שהכיר בזה קול המון כקול שדי' (האלשיך הקדמה), העם יודע לזהות את גדולי הדור, הלכו אליהם ועזבו את הכהן הגדול.

וזה כאב לכהן הגדול...

כשהגיעו שמעיה ואבטליון לכרה את הכהן הגדול, זלזל בהם הכהן הגדול ואמר להם: יבואו בני עממין לשלום, הוא רמז להם: אתם רק בני עממין, בני גרים, הסבא רבא שלכם היה גוי, תכירו את מקומכם... כשהם שמעו את זה הם ענו לו באותה מטבע: "יבואו בני עממין לשלום שעושים מעשה אהרן, ולא יבוא בן אהרן לשלום שלא עושה מעשה אהרן", לה לא מגיע

פְּרִשְׁת תְּצוּה

לְבוֹא בְּשָׁלוֹם כִּי אֶהְרֵן הִיָּה אוֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת וּמְקַרְבֵּן לַתּוֹרָה (אֲבוֹת פָּרַק א מִשְׁנָה יב), אֶתְהָ אוֹהֵב כְּבוֹד וְרוֹדֵף כְּבוֹד, אוֹהֵב אֶת עֲצָמָהּ וּמְקַרֵּב אוֹתוֹ לְעֲצָמָהּ, לֹא מַגִּיעַ לָהּ שֶׁתְּבוֹא בְּשָׁלוֹם.

הֵרִי שְׁאוֹתוֹ כִּהֵן גְּדוּל לְמֵרוֹת שְׁזָנְכָה לְצֵאת בְּשָׁלוֹם מִן הַקִּדְשׁ, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא הִפִּיר אֶת מְקוֹמוֹ, וְלֹא הִבִּין מַה זֶה כְּבוֹדָה שֶׁל תּוֹרָה, לֹא רַק שֶׁלֹּא זָנְחָה לְבִרְכַּת גְּדוּלֵי הַדּוֹר אֲלָא 'זָנְחָה' גַּם לְהַקְפִּידָתָם וּקְלָלָתָם. שְׁפָאֲמַת לְמַעַלְת הַכֹּהֵן הַגְּדוּל צָרִיף לְהִיּוֹת מְלֻוָּה גַּם כֵּן כִּחַ הַתּוֹרָה, וּכְמֵאֲמַר הַפְּתוּב "תּוֹרַת אָמַת הִיָּתָה בְּפִיהוּ וְעוֹלָה לֹא נִמְצְא בְּשִׁפְתָיו, כִּי שִׁפְתָיו כִּהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקֶשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מֵלֶאֱדָה ה' צָבָאוֹת הוּא", וְלֹא הַתּוֹרָה לְמֵרוֹת כֹּל מַעַלְתוֹ הוּא יוֹרֵד מִדְּרָגָתוֹ.

סֵדֵר עֲדִיפִיּוֹת

עוֹד מוֹבָא בְּמִשְׁנָה (בְּהוֹרִיּוֹת דָּף יג עֲמוּד א) שֶׁכְּסֵדֵר הַעֲדִיפִיּוֹת בְּעַם הִיְהוּדִי מִמְזוֹר תִּלְמִיד חָכָם קוֹדֵם לְכֹהֵן גְּדוּל עִם הָאֲרָץ. כְּלוּמָר: אִם יֵשׁ כֹּהֵן גְּדוּל עֲנִי אוֹ תִלְמִיד חָכָם עֲנִי, כִּהֵן גְּדוּל שְׁנִפְל בְּשִׁבְי וְתִלְמִיד חָכָם שְׁנִפְל בְּשִׁבְי וְאִין מְסַפִּיק כְּסָף לְעוֹזֵר לְשִׁנְיָהֶם, לְמִי עוֹזְרִים רֵאשׁוֹן? מְלַמְדִים אוֹתָנּוּ חַז"ל שֶׁאֶפְלוּ מִמְזוֹר תִּלְמִיד חָכָם גְּדוּל מְכֹהֵן גְּדוּל עִם הָאֲרָץ. וְכִמוֹ שְׁאוֹמֵר הַפְּתוּב "יִקְרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חִפְצֵיָהּ לֹא יִשְׁוּוּ בָּהּ" (מִשְׁלֵי ג, ט), הַתּוֹרָה יִקְרָה אֶפְלוּ מְכֹהֵן גְּדוּל שְׁנִכְנָס לְפָנָיו וְלְפָנִים (הוֹרִיּוֹת דָּף יג עֲמוּד א), וְזֶה נִפְסַק לְהִלְכָה (עֲזַר שְׁלֹחַן עָרוֹף יוֹרָה דְּעָה סִימָן רנא סְעִיף ט). וְלְמֵרוֹת שֶׁלֹּא מְדַבֵּר בְּכֹהֵן גְּדוּל שֶׁהוּא לֹא צָדִיק אֲלָא שְׁנִכְנָס לְפָנָיו וְלְפָנִים וְיוֹצֵא חֵי, מְכַל מְקוֹם הַתִּלְמִיד חָכָם שֶׁעָמַל בַּתּוֹרָה, לְמֵרוֹת שֶׁהוּא לֹא יְכוּל לְהַפְּנִס לְקִדְשׁ הַקִּדְשִׁים, שְׁגָם עָלָיו נֶאֱמַר "וְהִזָּר הַקָּרֵב

הסגלה שתמיד עובדת

יומת” (במדבר יח, ז ועין שבת דף לא עמוד א), מכל מקום מעלתו גדולה מהכהן הגדול, כי הוא לא צריך להכנס לקדש הקדשים בשביל להתעלות, אלא כל יום שהוא פותח את הגמרא ועמל בהלכה הוא בקדש הקדשים.

פתיחת ההיכל

פעם הגיעו למורנו ורבינו הגאון הגדול רבי בן ציון אבא שאול זצ”ל ראש ישיבת ‘פרת יוסף’ שני אנשים לדין תורה. הם הציגו את טענותיהם ושניהם מלויים בהסעה בבקר לקחת את הילדים לתלמוד תורה, וכל פעם הם מתוכחים מי ירד מהמושב הקדמי לפתח הילדים את הדלת להעלות אותם לרכב ולהוריד אותם, וכעת הם מבקשים שהרב פסק להם את הדין בזה, ‘יחלקו’ או ‘כל דאלים גבר’ (מי שחזק מנצח).

חכם בן ציון התפלא ואמר להם: “אני לא מבין על מה אתם מתוכחים, לפתח את הדלת לתינוקות של בית רבן שהולכים לתלמוד תורה זה כמו פתיחת ההיכל, אתם צריכים למכר את המצוה הזו ביניכם והמרבה במחיר יזכה”.

בהתחלה הם לא הבינו את המעלה הגדולה הזו, במח שלהם הייתה מחשבה: ‘למה לטרח ולרדת מהרכב? פעם קר פעם חם, תן לי לשבת במזגן’. ודעת התורה של חכם בן ציון האירה להם איך צריך להסתכל על זה.

הרבה אנשים לא מבינים מהי מעלת התורה, כשאברך יושב ופותח את הספר ולומד ‘יקרה היא מפנינים’ - ‘מכהן גדול שגכנס לפני ולפנים’.

פְּרִשְׁת תְּצוּה

זו הסִבֵּה שְׁאָמְרוּ חַז"ל (בְּבֵא בַתְּרֵא דָף קטז עמוד א) שְׁמִי שֵׁשׁ לוֹ חוֹלָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ יִלְךְ אֲצֶל חָכֵם שְׂיִבְקֶשׁ עָלָיו רַחֲמִים. חָכֵם זֶה רֹאשׁ יְשִׁיבָה (עֵין בְּנִמוּקֵי יוֹסֵף שָׁם) שְׁלוֹמֵד וּמְלַמֵּד אֶת הַתּוֹרָה בְּעִמְלָה.

הַאֲבֵרֵךְ הַשׁוֹכַח

הַבְּעֵיָה שְׁלִפְעָמִים גַּם 'הַאֲבֵרֵךְ' שׁוֹכַח שֶׁהוּא בְּאֲמִצֵּעַ לַעֲסֹק 'בִּיקָרָה הִיא מִפְּנִינִים' - וְאִיךָ שֶׁהוּא מְקַבֵּל שִׂיחַת פְּלֶאפּוֹן הוּא עוֹזֵב אֶת 'הִיקָרָה מִפְּנִינִים' וְהוֹלֵךְ לְהַתְּעֵסֵק בְּאַרְנוֹנָה, בְּמִשְׁכַּנְתָּא, אוּ בְּסִתָּם שִׂיחָה שֶׁהַגִּיעָה אֵלָיו בְּטַעוֹת הַיִּשָּׁר מִתְּכִסִּיסוֹ שֶׁל הַיִּצָּר הָרָע. נִחְשָׁב הָאֵם הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הֲיָה עוֹנָה לְשִׂיחָה דְחוּפָּה בְּזִמְנָן שֶׁהוּא בְּתוֹךְ קִדְשׁ הַקֹּדְשִׁים? הוּא בְּכֹלֵל הֲיָה נִכְנָס לְשָׁם עִם הַפְּלֶאפּוֹן? וְלֹא סִתָּם הַקְּפִידוֹ חַז"ל וְאָמְרוּ (בַּחֲגִיגָה דָף יב עמוד ב) שֶׁהַמְּפָסִיק מִלְּמוּדוֹ וְשָׁח שִׂיחָה בְּטֵלָה מְאֻכִּילִים אוֹתוֹ גַּחְלִי רַחֲמִים. ה' יִצִּילֵנו.

הַסְּגָלָה הָאֲמֵתִית

הַרְבֵּה אֲנָשִׁים מְחַפְּשִׁים סְגָלוֹת, וּבְאֲמַת הַסְּגָלָה הַגָּדוֹלָה בְּיֹתֵר הִיא 'לְשִׁבַת וְלִלְמֵד', הַתּוֹרָה הִיא סְגָלָה לְחַיִּים טוֹבִים (עֵין מְשָׁלִי ד, כב, וּבְאֲבוֹת פָּרֵק ו מִשְׁנָה ז), סְגָלָה לְרִפּוּאָה (עֵין מְשָׁלִי פָּרֵק ג פְּסוּק ח, וּבְעֵרוּבֵין דָף נד עמוד א), סְגָלָה לְהַצְּלָחָה בַּפְּרָנְסָה (עֵבֹדָה זָרָה דָף יט עמוד ב) וּסְגָלָה לְכָל דְּבָר טוֹב, שֶׁעָלֶיהָ נֹאמַר "כִּי לֶקַח טוֹב נִתְּתִי לָכֶם תּוֹרָתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ" (מְשָׁלִי ד, ב). גַּם צְבוּר הַנְּשִׁים שֶׁמְחַפְּשׁוֹת סְגָלוֹת, הַסְּגָלָה הַכִּי טוֹבָה הִיא שֶׁתְּשַׁלְּחִי אֶת בְּעַלְךָ וְיִלְדֶיךָ לְלַמֵּד תּוֹרָה (עֵין בְּרֻכּוֹת דָף יז עמוד א). אֲנָשִׁים מְתַפְּתִים לְסְגָלוֹת קְלוֹת, בְּמִקּוֹם לְשִׁבַת וְלִלְמֵד שְׁמוּנָה שְׁעוֹת הוּא מְעַדִּיף לְנִסְעַ לְצַפּוֹן

הסגלה שתמיד עובדת

שמונה שעות לקבר של 'תנא קמא' 'להתפלל' לשהות 'שעור צלום' ולחזור. לא חבל על שש עשרה שעות תורה שהיית יכול ללמד? הלא בכל רגע אתה זוכה לדבר היקר יותר מפנינים, וכל קנייני העולם הזה לא שווים לדבר אחד מהתורה (משלי ג, טו, ובירושלמי פאה פרק א הלכה א), אז למה לבזבז את הזמן היקר הזה?

שבת זכור

והדברים מתחברים היטב עם פרשת זכור שהגיעה ביחד עם פרשת תצוה: "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים אשר קרה בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים" (דברים כה, יז - יח). איך קרה שעמלק הצליח "לזנב את כל הנחשלים"? מגלים לנו חז"ל (בבכורות דף ה עמוד ב) "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידם" (שמות יז, ח), רפידים זה שם מקום הרומז לנו שרפו ידיהם מן התורה, וכיון שרפו ידיהם מהתורה מיד הגיעו אליהם עמלק. עמלק גזון מהבטול תורה של עם ישראל והוא להוט אחרי עם ישראל כמו כלב. והוא מגיע ממרחק ארבע מאות פרסה (פסיקתא דרב כהנא פסקא ג), כל פרסה זה ארבעה קילומטרים, כלומר - אלה שש מאות קילומטר שעמלק הולך ברגל! לא ברכב או במטוס, רק כדי להצטרף לעם ישראל, והוא שואב את הכח מעוד דקה של בטול תורה, מעוד רפיון בלמוד תורה. וכמו שיש סיסמוגרף שזה מכשיר שמוזהה את המקום והעצמה של רעידות האדמה, לעמלק יש מכשיר כזה שמרגיש את עצמת רפיון למוד התורה אצל עם ישראל, והוא כבר יודע איפה הם נמצאים ומגיע לזנב בהם.

למה האברך הצדיק נפטר?

שמעתי מהרב נסים יגן וצ"ל - שהיה איש אמת, הוא לא

פְּרִשְׁת תְּצוּה

חֲפֵשׁ הַנְּחוֹת, הוּא אָמַר לְאַנְשֵׁים אֶת הָאֲמַת בְּפָנִים, אֶתָּה רוֹצֶה - תִּשְׁמַע, אֶתָּה לֹא רוֹצֶה - אֶל תִּשְׁמַע, אֲבָל זוֹ הָאֲמַת - שְׁהִיָּה לוֹ אֲבָרָךְ אֶחָד בְּכוֹלֵל שְׁקִבֵּל אֶת הַמַּחֲלָה הַנּוֹרְאָה, כָּל הַכוֹלֵל קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם תַּעֲנִיּוֹת וְסוּגוּפִים וְקִבְּלוֹת, אֲבָל זֶה לֹא עֶזֶר, וְתוֹךְ זְמַן קָצָר הוּא נִפְטָר. סֵפֶר הָרַב יִגָּן: "יִשְׁבְּתִי וְחִשְׁבְּתִי עִם עֲצָמִי לָמָּה ה' עָשָׂה כִּכֶּה, אֲנַחְנוּ לֹא שׁוֹאֲלִים עַל ה' לָמָּה, אֲבָל לְהַבִּין לְהִבָּא, הֲרִי אֲנַחְנוּ שׁוֹמְרִים עַל הַבְּרִית, שׁוֹמְרִים שְׁבַת, לוֹמְדִים תּוֹרָה", הוּא חָשַׁב, חָשַׁב, עַד שֶׁהוּא נִזְכַּר בְּדַבְּרֵי הַגְּמָרָא (בְּרֻכּוֹת דָּף סג עמוד א) שְׁדוֹרְשֵׁת אֶת הַפְּסוּק "הַתְּרַפִּית בְּיוֹם צָרָה צַר כַּחֲכָה" (מִשְׁלֵי כד, י) 'אָמַר רַבִּי טָבִי אָמַר רַבִּי יֵאֱשִׁיָּה, כָּל הַמְּרַפֶּה עֲצָמוֹ מִדַּבְּרֵי תּוֹרָה אֵין בּוֹ כַח לְעַמֵּד בְּיוֹם צָרָה. זֹאת אַחַת מֵהַגְּמָרוֹת הַמְּפָחִידוֹת בְּיוֹתֵר - הֲרִי אֵין אָדָם שֶׁלֹּא מִתְּרַפֶּה מִדַּבְּרֵי תּוֹרָה, מִתְּרַפֶּה זֶה אָדָם שֶׁיְכוֹל לְלַמֵּד אֲבָל הוּא מִתְּרַפֶּה, קָשָׁה לִי, אֵין לִי כַח, כּוֹאֵב לִי פֶה כּוֹאֵב לִי שֵׁם, תַּנִּיחַ לִי, אוֹמֶרֶת הַגְּמָרָא אֵין לוֹ כַח לְעַמֵּד בְּיוֹם צָרָה. כְּשֶׁהֵרַב יִגָּן נִזְכַּר בְּזֶה, הוּא מֵיד רַץ לְכוֹלֵל וְאָמַר לָהֶם אֶת מִסְקְנוֹתָיו: "בְּגִלְל הָרַפְיוֹן שֶׁלָּנוּ בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה לֹא הִצְלַחְנוּ לְהוֹשִׁיעַ אֶת הָאֲבָרָךְ הַזֶּה מִמַּחֲלָתוֹ וְהוּא נִפְטָר..."

מָה הֶמֶן יָדַע?

הַכַּח שֶׁל הַתּוֹרָה הוּא גָדוֹל וְעֲצָמְתִי וְהוּא יְכוֹל לְהַכְנִיעַ כָּל צָרָה וְצוּקָה, כָּל נֶגַע וּמַחֲלָה, וְאֵת זֶה אֶפְלוּ הֶמֶן הָרִשָּׁע יָדַע...

כְּשֶׁהֶמֶן מַגִּיעַ לְקַחַת אֶת מְרֻדְכֵי לְסִיבּוּב בְּעִיר כְּצוּוֵי אַחְשׁוּרוֹשׁ (אֶסְתֵּר ו, יא), הוּא רוֹאֵה שֶׁמְרֻדְכֵי הִיְהוּדִי לוֹמֵד עִם עֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף תִּינּוּקוֹת אֶת פְּרִשְׁת מְנַחַת הָעֶמֶר, כְּשֶׁהוּא רָאָה אֶת זֶה הוּא מֵיד הַבִּין וְאָמַר 'מְנַחַת הָעֶמֶר שֶׁלְכֶם דְּחַתָּה אֶת עֲשָׂרַת אֲלָפִים כֶּכֶר כֶּסֶף שְׁלִי' (מַגִּלָּה דָּף טז עמוד א). הֶמֶן לֹא הִיָּה נְבִיא, מֵאִיפָה

הסגלה שתמיד עובדת

הוא ידע שבסוף תתבטל הגזרה? והתשובה הפשוטה - המן הוא צמלקי, יש לו 'מד' מיוחד לנהות רפיון ובטול תורה, וכשהוא רואה שלא רק שאין רפיון אלא עם ישראל מתחזק בלמוד תורה, ולומדים בתענית שלשה ימים ושלשה לילות את הסגיות הקשות שבמקדש, הוא ידע שהוא כבר הפסיד במלחמה.

למה המשיח לא בא

והרפיון בלמוד הוא גם הסבה לעכוב בגאולה, וכמו שכתב האור החיים הקדוש (שמות פרק כז פסוק כ) שלזה נתארך הגלות כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצוות אין משה חפץ לגאל עם בטלנים מן התורה.

ולכן נתחזק כלנו ונזכר שזו הדרך היחידה לסלק מעלינו את שליטת היצר הרע והשטן ומלאך המות (עין בסכה דף נב עמוד ב, ובקדושין דף ל עמוד ב), ושאין דרך אחרת להלחם ביצר הרע, שאפלו דוד המלך כשפחד שמלאך המות יהרג אותו היה לומד תורה בכל שבת, ומיתתו היתה בדיוק ברגע שהפסיק מלמוד תורה כמספר בגמרא (שבת דף ל עמוד ב). ונזכר שכמו שהכהן הגדול שנכנס אל הקדש פנימה הוא כמלאך ה', כך גם כל אחד ואחד מאתנו יכול להגיע לדרגה מלאכית זו 'שהאיש הזוכה לידיעת התורה הוא הולך בין אנשים ונדרמה כבו אדם, אבל באמת הוא מלאך החי עם בני תמותה, וחי חיי אצילות ומרום על כל ברכה ותהלה' (אגרות חזון איש חלק א אגרת יג).

יהי רצון שגזרה להתקדש וללמד תורה בהתמדה. אמן כן יהי רצון.